

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság
43. Pf. 637.802/2021/5.

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság

a [REDACTED] Ügyvédi Iroda ([REDACTED]) által képviselt
Argenta Faktor Zrt. (1026 Budapest, Hűvösvölgyi út 27.) felpereseknek

dr. Némethi Gábor ügyvéd (1123 Budapest, Táltos u. 15/B. VII/2.) által képviselt [REDACTED]
[REDACTED] alperes ellen

szervződés teljesítése (kölcson visszafizetése) iránt indított perében a Budai Központi Kerületi Bíróság 2021. november 18-án kelt 14.P.XI.21.525/2021/12. számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 37.500 (azaz harminchétezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] 2007. január 18-án az Erste Leasing Autófinanszírozási Zrt. (Cg. 01-10-043576) mint hitelező és az alperes mint adós deviza (CHF) alapú fogyasztói, 120 havi (10 évi) futamidejű kölcsön- és opciós szerződést kötöttek (szerződés száma : [REDACTED]-ZZ). A szerződés 7. pontja szerint az alperes tudomásul vette, hogy a törlesztőrészlet, (...) a hitelező Általános Szerződési Feltételeiben (ÁSZF) meghatározott módon változhat. A Záradéokban írtak szerint az adós kijelentette, hogy a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértette és tudomásul vette.

A szerződő felek kijelentették, hogy szerződésük elválaszthatatlan részét képezi az Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) és az Üzletszabályzat (ÜSZ).

Az ÁSZF 1.2. pontja szerint az egyes hitelügyletekre elsősorban az adott ügyletnek az egyedi feltételeit tartalmazó hitelszerződés rendelkezései az irányadók ; azokban a kérdésekben, amelyeket a hitelszerződés nem szabályoz, a hitelszerződés részét képező ÁSZF rendelkezései az irányadók ; az ÁSZF-ban sem szabályozott kérdésekben az Erste Leasing ÜSZ rendelkezései az irányadók.

A hitel pénzügyi feltételeit – közte a törlesztőrészek összegének számítását, változását – az ÁSZF 4. pontja tartalmazza.

- [2] 2010. április 28-án az Erste Leasing Autófinanszírozási Zrt. – a kölcsönszerződés azonnali hatállyal felmondására tekintettel – a kölcsönből finanszírozott gépjárművön opciós jogát gyakorolta, majd a gépjárművet értékesítette, a befolyt vételárat elszámolta.
- [3] 2012. december 31-én – a cégnyilvántartás adataiból kitűnően – az Erste Leasing Autófinanszírozási Zrt. jogutódává az Erste Bank Hungary Zrt. vált.
- [4] 2013. március 21-én az Erste Bank Hungary Zrt. a kölcsönszerződésből eredő követelését a felperesre engedményezte.
- [5] 2015. február 1. napjával az Erste Bank Hungary Zrt. az alperessel elszámolt, az elszámolás felülvizsgált.
- [6] A felperes keresetében kérte :
- Elsődlegesen : A bíróság kötelezze az alperest 1.500.000 Ft és annak 2011. július 7-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogaként a szerződéskötéskor hatályban volt Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 198.§-át, 200.§ (1) bekezdését, 523.§ (1) bekezdését, 298.§ a) pontját, 319.§ (2) bekezdését, 321.§ (1) bekezdését, 525.§ (1) bekezdését, 318.§ (1) bekezdését jelölte.
- Másodlagosan : A bíróság az érvénytelen szerződést nyilvánítsa érvényessé akként, hogy az alperes az árfolyamkockázatot – a Kúria Konzultációs Testületének II. számú módszertani útmutatása szerint – 20%-os mértékben (184.24 HUF/CHF) köteles viselni és kötelezze az alperest 1.500.000 Ft, valamint annak 2011. július 7-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére.
- [7] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, érvénytelenségi kifogással élt.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest 75.000 Ft perköltség alperes javára 15 napon belül történő megfizetésére. Az ítélet jogi indokolásának lényege szerint a szerződés az alperes alapos érvénytelenségi kifogása nyomán érvénytelen : az árfolyamkockázat alperesi korlátlan viseléséről szóló tájékoztatás majdcsak teljes hiánya miatt tisztességtelen (Ptk. 209/A.§ (2) bekezdés, 93/13/EGK Irányelv 6. cikk, EUB C-51/17. sz. ítélet). A felperes által a tisztességtelenség ellenében hivatkozottakat – ti. az ÁSZF 4. pontjában szereplő matematikai levezetések figyelmes átolvasásával és értelmezésével az árfolyamkockázat, illetve annak alperes általi korlátlan viselése egyértelmű – nem ítélt megalapozottnak, azok nem világosak és egyértelműek egy körültekintően eljáró, figyelmes, átlagosan tájékozott fogyasztó számára. Az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását a felperes mint engedményes nem kérhette : a jogalakítás csak a szerződő feleket, illetve a helyükbe lépő általános jogutódot illeti, az engedményes nem ilyen. A felperes perbeli legitimációjának hiánya a kereset elutasítására vezetett.
- [9] Az ítélet ellen a felperes fellebbezéssel élt, kérte elsődlegesen az ítélet megváltoztatása útján az elsődleges vagy másodlagos keresetnek való helytadást (Pp. 383.§ (2) bekezdés), kérte

másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását (Pp. 381.§), hivatkozással lényegében arra, hogy a szerződés nem érvénytelen, illetve érvénytelensége esetén az érvénytelenség másodlagos kereseti kérelem szerinti jogkövetkezménye levonásának van helye.

A fellebbezési kérelemben írtak szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a törlesztőrészletek megemelkedése nem az árfolyamváltozásnak volt betudható, hanem a szerződő felek arra vonatkozó megállapodásának, miszerint az 1-30. hónapokban 25.000 Ft, a 31-120. hónapokban 43.000 Ft a havi törlesztőrészlet összege. A 120 hónap futamidő alatt az alperes 4.579.350 Ft visszafizetésére vállalt kötelezettséget, mihez képest 1.107.633 Ft-ot fizetett vissza, továbbá az opciót követő gépjármű értékesítésből befolyt 1.500.000 Ft. Mindösszesen tehát 2.607.633 Ft került megfizetésre. Vagyis az alperes még árfolyamváltozás híján is 1.971.717 Ft-tal tartozna.

A fellebbezés értelmében a felperes perbeli legitimációja fennáll, annak hiányát az elsőfokú bíróság – megszegve a Pp. 346.§ (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét – jogszabály által alátámasztottan nem indokolta. Hivatkozott a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.147/2020/16. és 10.Pf.20.694/2019/6. sz. ítéleteire, mik szerint : Az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításának nem előfeltétele, hogy a szerződés a peres felek között álljon fenn. Az engedményes az eredeti jogosult akkori jogállását veszi fel (Ptk. 329.§ (1) bekezdés). Az engedményesnek fennáll az absztrakt, önálló jogi érdeke egy olyan szerződés megtámadására, amelyből eredő követelést rá ruháztak. Ha pedig az engedményesnek az engedményező és a kötelezett közötti szerződés megtámadásához fűződő jogi érdeke fennáll, akkor nem zárható el az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelem előterjesztésétől sem. A felperes az engedményezéssel valóban nem lépett az eredeti szerződésben a szerződő fél helyébe, nem történt szerződésátruházás, azonban az engedményesi státusza folytán – ahogyan azt a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10/b. pontjában a Kúria kifejtette – kérheti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását.

[10] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, hivatkozással a lényegét illetően arra, hogy a szerződés érvénytelen, a felperest pedig alakító jog – a szerződés módosítását szükségszerűen magával vonó érvényessé nyilvánítása – nem illeti. Felhívta a figyelmet a Fővárosi Törvényszék BKT-től eltérő jogi álláspontjára, illetve hogy a felperesnek engedményesként a követeléshez fűződő gazdasági érdeke nem keverendő össze a jogi érdekekkel. A jogi érdek kapcsán felhívta a Kúria Pfv.21.141/2018/6. és Pfv.21.537/2017/9. sz. ítéleteit.

[11] A fellebbezés nem alapos.

[12] A másodfokú bíróságnak – a szerződést kötő hitelező (Erste Leasing Zrt.) tekintetében, illetve a szerződő hitelező helyébe lépő jogutód (Erste Bank Hungary Zrt.) tekintetében pontosított tényállás mentén – a fellebbezés nyomán elsőként és alapvetően azt kellett vizsgálnia, a szerződés árfolyamkockázat alperesi korlátlan viselésére vonatkozó – a szerződés egészének érvénytelenségére vezető – szerződéses rendelkezések tisztességtelenek-e (nem világos, nem érthető). A másodfokú bíróság a kérdésben az elsőfokú bírósághoz hasonlóan igenlően foglalt

állást, nem is igen tehetett mást, hiszen a szerződés – ide értve az ÁSZF-t és az ÜSZ-t is – árfolyamkockázati tájékoztatást voltaképp nem is tartalmazott, az ÁSZF felperes által árfolyamkockázati tájékoztatásként hivatkozott 4. pontja nem tájékoztatás. Mindössze annyi tűnik ki belőle, hogy a nyilvántartás devizaneme CHF, illetve hogy – ismeretlen okból – a törlesztőrészletek összege változhat.

Igaz ugyan, hogy a 2019. évi CXXVII. törvény 188.§ (3) bekezdése – 193.§-a által 2020. április 1. napjával bevezetett „korlátozott precedensrendszer” a Kúria döntéseinek követését írja elő az alsóbb fokú bíróságok számára, s a Kúria a Gfv.VI.30.035/2021/4. számú határozatában azt ismerte fel, hogy az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizalapú kölcsönszerződések jellegéből következik, de kifejtette ugyanitt azt is, hogy ettől még arról, valamint annak törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról a fogyasztót tájékoztatni kell, lévén ezt várják el imperatív jelleggel a Hpt. tájékoztatási kötelezettség kapcsán megfogalmazott rendelkezései. Pontosította a tájékoztatással szemben elvárt, fenti tartalmi követelményt is: e szerint a tájékoztatásnak világosnak és érthetőnek kell lennie, hiszen az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések a szerződéses főszolgáltatásra vonatkoznak. A szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni, hanem azt is, hogy a szerződés átlátható jelleggel tüntesse fel a külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Mindez közelebbről annyit jelent, hogy a fogyasztónak világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a szerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amiben a jövedelmét kapja, leértékelődik a devizához képest, másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és az ezzel összefüggő kockázatra, végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az össze szerződéses feltétel megismerésére. A Kúria Gfv.VII.30.322/2020/6. számú határozata alapján ez kiegészíthető még azzal, hogy a fogyasztónak fel kell ismernie a tájékoztatás alapján azt is, ha az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, s a kockázat kizárólag őt terheli.

E kívánalomnak a hitelezői „tájékoztatás” messzemenően nem felelt meg, a szerződés tehát érvénytelen. Mindez független a törlesztő részletek 31. hónaptól való megemeléséről szóló szerződéses megállapodástól, amire a felperes fellebbezésében hivatkozott.

[13] Ami pedig az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását, s ennek kapcsán a felperesi engedményes perbeli legitimációját illeti :

Azon törvény adta lehetőségből – miszerint az alperes a felperesi engedménnyel szemben a szerződés érvénytelenségére vonatkozó kifogással élhetett, s kifogása alapos is volt – nem következik a felperes perbeli legitimációja az érvénytelenség jogkövetkezménye levonására. A felperesi perbeli legitimációt nem teremti meg sem a fennállónak állított jogi érdeke (a), sem pedig az engedményezés ténye (b).

a)

Jogi érdeket a törvény a szerződés érvénytelenségének megállapítására és ahhoz szervesen kapcsolódóan az érvénytelenség jogkövetkezménye levonására vonatkozó perbeli legitimitáció alapjául követel meg, tehát a jogi érdek vizsgálata annak a személynek az aspektusából merül fel, aki az érvénytelenségért „küzd” a perben (Ptk. 234.§). E jogi érdek elismeréséért, a szerződés érvénytelenségéért „küzdő” személy nem a felperes, ellenkezőleg : a felperes a keresetét érvényes szerződésre alapította. Így a felperesi jogi érdek vizsgálata szükségtelen, az irreleváns. Nem áll ez ellentétben a 2/2010. PK véleményben írtakkal sem.

b)

Mínt hogy az érvénytelenség éppen a szerződés alapján történő bármilyen követelés érvényesítésének jogát számolja fel, az érvénytelen szerződés nem teljesítendő és nem is teljesíthető. Az alperesnek az érvénytelen szerződés alapján semmilyen fizetési kötelezettsége, elszámolási kötelezettsége nincs, nem lehet. A felperes pedig az engedményezéssel nem szerzett, nem szerezhette az érvénytelen szerződésből fakadó követelést.

Az engedményezés szinguláris jogutódlás, a felperesi engedményes az engedményezéssel nem lépett az érvénytelen szerződés féli pozíciójába, kizárólag csak a szerződésből eredő követelést vásárolt (Ptk. 6:193.§). Következésképpen az engedményes pusztán az engedményezésre tekintettel a szerződésből fakadó – a megvásárolt követelésen túlmutató – igényt a szerződés érvényessége esetén sem érvényesíthet, érvénytelenség esetén pedig nem illeti az érvénytelenségből fakadó bármilyen igényérvényesítés. Az engedményest csakis a megvásárolt követelés érvényesítésének joga illeti a szerződés érvényessége esetén, az érvénytelenségből pedig legfeljebb jogszavatási igénye fakadhat az engedményezővel szemben. A szerződés érvénytelenségből fakadó igényérvényesítés tehát az engedményezőt illeti.

[14] Az érvénytelenség szankció : a szerződés nem lesz alkalmas a célzott joghatás elérésére, a jogrend a joghatás beálltát kizárja. E szankció – ha más eszközökkel is – egyaránt érvényre jut akkor, ha a felek között még nem történt teljesítés, és akkor is, ha igen. Az érvénytelenség így a létrejött (esetleg részben vagy egészben teljesített) szerződés bírói úton történő kikényszeríthetőségének megvonását és az emiatt beálló jogkövetkezményeket jelenti. Az érvénytelen szerződés törvényben írt jogkövetkezményeinek alkalmazása akkor szükséges, ha a szerződés alapján teljesítésre, vagyonmozgásra került sor. E jogkövetkezmények lényegileg kétirányúak : konvalidáció vagy a szerződés felszámolása. A konvalidáció (az érvénytelenségi hiba kiküszöbölése) előállhat a szerződő fél kérelmére, a szerződésnek megfelelő bíróság általi módosítással vagy a szerződő felek akaratából. A jogviszony felszámolása a szerződő felek adott szerződéses jogviszonyának megszüntetését jelenti (ex tunc hatállyal).

Mínt hogy a szerződés létrejöttének pillanatától relatív szerkezetű jogviszony, melyből joghatások a szerződő felekre fakadnak, az érvénytelenség szankciója és jogkövetkezményei a szerződő feleket sújtják.

Érvénytelenség esetében tehát nem a felek jogosításáról, hanem szankcionálásáról, jogkövetkezményekkel sújtásáról gondoskodik a jogrend, a feleket a megtörtént vagyonmozgáshoz igazodó következménybe irányítja és nem töri át a relatív szerkezetet.

[15] Az érvénytelenség és jogkövetkezményei szankciós jellege, az, hogy az érvénytelenségi hiba bíróság általi konvalidációja a szerződést megkötő felek közötti relatív szerkezetű jogviszony ex tunc hatályú alakítását eredményezi, illetve az, hogy a jog alatt lényegileg egyfelől törvény által biztosított és védett cselekvési lehetőség, megengedett magatartás, másfelől a jogviszony másik, ellenoldali alanyától meghatározott magatartás (adás, tevés, tartózkodás, tűrés, helytállás) követelhetősége értendő, nem teszi lehetővé az érvénytelen szerződés bírósági érvényessé nyilvánítását forgalomképes jognak minősíteni. Érvénytelen szerződés jogkövetkezménye nem lehet forgalomképes jog. Az átruházhatóságot kizárja az is, hogy forgalomképes jogok esetében a jogátruházás átszármaztatja a jogot az új jogosultra, joggyakorlásának alapja immár saját jogosulti mivoltából, pozíciójából ered, joggyakorlása tehát reá fejt ki hatását, ezzel szemben a szóbanforgó esetben az engedményes gyakorlása teljesen más személyek közötti jogviszonyt alakítana.

Tehát még jogátruházással sem lenne elérhető, hogy az engedményes vonja le az érvénytelen szerződés jogkövetkezményét, a pusztá engedményezés így nyilvánvalóan elégtelen.

[16] A kifejtettek folytán a felperes az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását sem jogi érdek, sem engedményezés alapján nem kérhette, így másodlagos keresete, elsődleges fellebbezési kérelme alapos nem lehetett. Az elsőfokú bíróság ítélete – lényegében helyes indokainál fogva – helybenhagyandó volt (Pp. 383.§ (2) bekezdés, 386.§ (4) bekezdés), hatályon kívül helyezésnek a per eldöntésére kiható lényeges eljárási szabálysértés híján nem volt helye, ilyet a fellebbezés sem jelöl, a hivatkozott indokolási kötelezettség elmulasztása nem ilyen.

[17] A fentiekből fakadóan a szerződés felmondása és a követelés elévülése kapcsán az elsőfokú ítéletben, a fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelemben kifejtettek jelentőséggel nem bírtak, ezért az arra vonatkozó részeket a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletéből teljesskörűen mellőzte, a fellebbezésben és fellebbezési ellenkérelemben írtakat figyelmen kívül hagyta.

[18] A másodfokú bíróság a perköltségről a Pp. 82.§ (1) bekezdése és a 83.§ (1) bekezdése szerint határozott a pervesztes felperes terhére, kötelezve őt az alperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére, melynek összege a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdése a) pontja és (5) bekezdése szerint került meghatározásra.

Budapest, 2022. március 23.

dr. Haupt Egon sk.
a tanács elnöke

dr. Póta Henriett sk.
előadó bíró

dr. Bodor Krisztina sk.
bíró